

Wymagania edukacyjne i kryteria oceniania z historii dla klasy 4 szkoły podstawowej

Opracowanie do programu i podręcznika GWO „Podróże w czasie. Historia 4”, zgodnie z podstawą programową 2026

1. Założenia ogólne

Dokument określa wymagania edukacyjne, kryteria oceniania oraz dostosowania wymagań z historii dla uczniów klasy 4 szkoły podstawowej. Opracowanie uwzględnia kierunki nowej podstawy programowej obowiązującej od roku szkolnego 2026/2027 w klasach IV szkoły podstawowej oraz materiały Gdańskiego Wydawnictwa Oświatowego do serii „Podróże w czasie”.

Najważniejszym celem oceniania jest wspieranie ucznia w uczeniu się historii: rozumieniu czasu i przestrzeni historycznej, korzystaniu ze źródeł, budowaniu opowieści o przeszłości, rozwijaniu ciekawości poznawczej oraz postawy szacunku wobec dziedzictwa rodzinnego, lokalnego, narodowego i powszechnego.

2. Źródła opracowania

- Rozporządzenie Ministra Edukacji z 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej.
- Program nauczania historii GWO „Podróże w czasie” dla szkoły podstawowej, Gdańsk 2026.
- Rozkład materiału, plan wynikowy, kryteria oceniania i wymagania edukacyjne GWO do klasy 4.

3. Wymagania edukacyjne ogólne

Uczeń klasy 4 rozwija przede wszystkim umiejętność rozumienia przeszłości w powiązaniu z teraźniejszością. Powinien posługiwać się podstawowymi pojęciami historycznymi, rozpoznawać źródła wiedzy o przeszłości, umieszczać wydarzenia na osi czasu, pracować z mapą i ilustracją historyczną oraz opowiadać o wybranych postaciach, miejscach i wydarzeniach z historii rodzinnej, regionalnej i Polski.

Obszar wymagań	Uczeń zna i rozumie	Uczeń potrafi
Chronologia historyczna	pojęcia: przeszłość, teraźniejszość, przyszłość, wiek, tysiąclecie, era, p.n.e., n.e.	porządkuje wydarzenia, oblicza upływ czasu, określa wiek i połowę wieku, korzysta z osi czasu.
Analiza źródeł	znaczenie źródeł historycznych, różnicę między źródłami pisаныmi, materialnymi, ustnymi i ikonograficznymi.	zadaje pytania do źródła, odczytuje proste informacje, odróżnia fakt od opinii.
Przestrzeń historyczna	znaczenie map, planów i symboli kartograficznych.	wskazuje miejsca wydarzeń na mapie, korzysta z legendy, porównuje mapę dawną i

		współczesną.
Narracja historyczna	podstawowe fakty, postacie, daty i pojęcia z omawianych działów.	tworzy krótką wypowiedź, notatkę, opis postaci lub wydarzenia, uzasadnia prostą opinię.
Postawy i kompetencje	znaczenie pamięci rodzinnej, lokalnej i narodowej oraz wartość dziedzictwa kulturowego.	współpracuje w grupie, prezentuje wyniki pracy, korzysta z różnych źródeł informacji.

4. Kryteria oceniania na poszczególne oceny

Ocena	Kryteria ogólne
Celujący (6)	Uczeń opanował wymagania programowe w stopniu bardzo wysokim, samodzielnie i twórczo wykorzystuje wiedzę historyczną, sprawnie pracuje ze źródłami, formułuje własne wnioski, podejmuje dodatkowe działania, np. projekty, prezentacje, konkursy, poszukiwania rodzinne lub regionalne.
Bardzo dobry (5)	Uczeń bardzo dobrze zna i rozumie omawiane treści, poprawnie stosuje pojęcia historyczne, samodzielnie porządkuje wydarzenia w czasie, analizuje proste źródła i mapy, tworzy spójne wypowiedzi oraz aktywnie uczestniczy w lekcjach.
Dobry (4)	Uczeń opanował najważniejsze treści, zwykle poprawnie stosuje pojęcia, potrafi uporządkować podstawowe wydarzenia, korzysta z mapy i źródeł przy niewielkiej pomocy nauczyciela, formułuje krótkie odpowiedzi i wyjaśnienia.
Dostateczny (3)	Uczeń zna podstawowe fakty, postacie i pojęcia, wykonuje typowe zadania z pomocą nauczyciela, odczytuje proste informacje z tekstu, ilustracji i mapy, tworzy krótkie wypowiedzi odtwórcze.
Dopuszczający (2)	Uczeń opanował najprostsze i niezbędne wiadomości, rozpoznaje wybrane pojęcia i postacie, wykonuje proste zadania z dużą pomocą nauczyciela, podejmuje próby pracy z osią czasu, mapą i źródłem.
Niedostateczny (1)	Uczeń nie opanował wymagań koniecznych, nie wykonuje podstawowych zadań nawet z pomocą nauczyciela, nie zna najważniejszych pojęć i faktów oraz nie podejmuje działań pozwalających uzupełnić braki.

5. Podział materiału na działy według GWO „Podróże w czasie”

Dział	Tematy ujęte w dziale	Zakres treści
I. Dawniej i	Historia i zmiany; Kiedy to	historia jako nauka o przeszłości, zmiany

dziś	było?; Gdzie to było?; Jak poznajemy przeszłość?	w życiu ludzi, chronologia, oś czasu, datowanie, mapa historyczna, źródła historyczne, archeologia i wiarygodność źródeł.
II. Moja rodzina, moja ojczyzna, mój świat	Moja rodzina; Moje miejsce na ziemi; Regiony Polski i ich tradycje; Polskie symbole i święta państwowe.	rodzina i genealogia, pamiątki rodzinne, mała ojczyzna, legenda i historia lokalna, regiony Polski, tradycje, zabytki, symbole państwowe, święta państwowe i Unia Europejska.
III. Prehistoria i starożytny Egipt	Od myśliwych do rolników; Cywilizacja starożytnego Egiptu; Pisarze, grobowce i bóstwa.	prahistoria, tryb koczowniczy i osiadły, rewolucja neolityczna, Żywny Półksiężyc, powstanie cywilizacji, państwo egipskie, Nil, społeczeństwo, pismo, religia i osiągnięcia Egiptu.
IV. Starożytna Grecja	Ojczyzna demokracji; Mity, piękno i umiłowanie mądrości; Na igrzyskach olimpijskich i w teatrze.	położenie Grecji, miasta-państwa, demokracja ateńska, obywatelstwo, Perykles, mitologia, bogowie olimpijscy, filozofia, sztuka, igrzyska olimpijskie i teatr grecki.
V. Starożytny Rzym	Imperium Rzymskie; Społeczeństwo starożytnego Rzymu; Świat starożytnych Rzymian; Chrześcijaństwo.	republika i cesarstwo, armia rzymska, imperium, społeczeństwo rzymskie, niewolnictwo, życie codzienne, kultura, prawo rzymskie, architektura, początki i rozwój chrześcijaństwa.

6. Wymagania edukacyjne według działów i poziomów ocen

Dział I. Dawniej i dziś

Ocena	Wymagania
Dopuszczająca	Uczeń rozpoznaje podstawowe pojęcia: historia, przeszłość, data, oś czasu, wiek, mapa, legenda mapy i źródło historyczne; z pomocą nauczyciela wykonuje proste zadania chronologiczne, wskazuje przykłady źródeł oraz odczytuje najprostsze informacje z mapy.
Dostateczna	Uczeń wyjaśnia znaczenie podstawowych pojęć, rozróżnia przeszłość i historię, ustala wiek wydarzenia, porządkuje wydarzenia na osi czasu, posługuje się legendą mapy i podaje przykłady źródeł historycznych.
Dobra	Uczeń samodzielnie oblicza upływ czasu, odczytuje informacje z osi czasu i mapy historycznej, wyjaśnia znaczenie pracy historyka i archeologa oraz wskazuje, dlaczego źródła pomagają poznawać przeszłość.
Bardzo dobra	Uczeń analizuje proste źródła i mapy, wyciąga wnioski z porównania przeszłości ze współczesnością, dostrzega związki między zmianami w otoczeniu a życiem człowieka oraz wyjaśnia znaczenie wiarygodności źródeł.

Celująca	Uczeń samodzielnie wykorzystuje różne źródła informacji, porównuje dawne i współczesne sposoby mierzenia czasu oraz bada zmiany zachodzące w wybranym miejscu, dokumentując je przykładami.
-----------------	---

Dział II. Moja rodzina, moja ojczyzna, mój świat

Ocena	Wymagania
Dopuszczająca	Uczeń rozumie pojęcia: rodzina, przodek, krewny, pamiątka rodzinna, ojczyzna, mała ojczyzna, legenda, region, symbole państwowe i święta państwowe; wymienia podstawowe przykłady z własnego otoczenia.
Dostateczna	Uczeń wyjaśnia pojęcia: genealogia, drzewo genealogiczne, herb, zwyczaj, obrzęd i tradycja; opisuje proste sposoby poznawania historii rodziny, miejscowości i regionu oraz wymienia polskie symbole i najważniejsze święta państwowe.
Dobra	Uczeń odróżnia historię od legendy, wskazuje elementy prawdziwe i fikcyjne, omawia znaczenie pamiątek rodzinnych, zabytków i tradycji regionalnych oraz wyjaśnia rolę symboli państwowych.
Bardzo dobra	Uczeń odczytuje informacje z drzewa genealogicznego i pamiątek rodzinnych, przedstawia podstawowe fakty z historii własnej miejscowości, opisuje zasłużone postacie lokalne i wyjaśnia sens obchodzenia świąt państwowych.
Celująca	Uczeń samodzielnie lub w grupie przygotowuje opowieść o historii rodziny, miejscowości albo regionu, prezentuje wybrany zabytek lub tradycję oraz wskazuje znaczenie dziedzictwa lokalnego i narodowego.

Dział III. Prehistoria i starożytny Egipt

Ocena	Wymagania
Dopuszczająca	Uczeń rozpoznaje pojęcia: epoka, prehistoria, starsza i młodsza epoka kamienia, koczowniczy i osiadły tryb życia, Żyzny Półksiężyc, cywilizacja, państwo, faraon, hieroglify, mumia i piramida; wskazuje Egipt na mapie.
Dostateczna	Uczeń opisuje podstawowe zajęcia ludzi w epoce kamienia, wskazuje skutki przejścia do osiadłego trybu życia, wyjaśnia znaczenie Nilu dla Egiptu oraz wymienia grupy społeczne i osiągnięcia cywilizacji egipskiej.
Dobra	Uczeń wyjaśnia znaczenie rewolucji neolitycznej, omawia warunki naturalne Egiptu, rolę faraona, kapłanów, urzędników, pisarzy, rzemieślników, chłopów i niewolników oraz znaczenie pisma dla funkcjonowania państwa.
Bardzo dobra	Uczeń uzasadnia, dlaczego Egipt nazywano „darem Nilu”, wyjaśnia powstanie państwa egipskiego, przedstawia wierzenia Egipcjan dotyczące życia pozagrobowego i związek religii z mumifikacją oraz budową piramid.
Celująca	Uczeń porównuje starożytny Egipt ze współczesnym państwem, analizuje proste teksty źródłowe i ilustracje, ocenia znaczenie osiągnięć Egipcjan dla

	późniejszych cywilizacji oraz formułuje samodzielne wnioski.
--	--

Dział IV. Starożytna Grecja

Ocena	Wymagania
Dopuszczająca	Uczeń rozpoznaje pojęcia: miasto-państwo, obywatel, demokracja ateńska, agora, Akropol, mit, heros, bogowie olimpijscy, filozofia, igrzyska olimpijskie, teatr i tragedia; wskazuje Grecję, Ateny, Olimp i Olimpię na mapie.
Dostateczna	Uczeń omawia podstawowe warunki naturalne Grecji, wyjaśnia zasady demokracji ateńskiej, wymienia najważniejszych bogów olimpijskich, opisuje wybrane osiągnięcia Greków oraz zna znaczenie igrzysk i teatru.
Dobra	Uczeń wyjaśnia, dlaczego Grecy tworzyli miasta-państwa, porównuje prawa i obowiązki obywateli Aten, charakteryzuje wybrane mity i postacie, opisuje grecką świątynię, teatr oraz organizację igrzysk.
Bardzo dobra	Uczeń dostrzega zależność między środowiskiem geograficznym Grecji a jej rozwojem, porównuje demokrację ateńską ze współczesną, wyjaśnia rolę Peryklesa, znaczenie mitów, filozofii, sztuki, teatru i sportu.
Celująca	Uczeń analizuje mit, obraz lub tekst źródłowy, porównuje starożytne i współczesne igrzyska oraz teatr, wskazuje trwały wpływ cywilizacji greckiej na Europę i samodzielnie prezentuje wyniki pracy.

Dział V. Starożytny Rzym

Ocena	Wymagania
Dopuszczająca	Uczeń rozpoznaje pojęcia: Italia, imperium, republika, cesarstwo, cesarz, senat, obywatel, niewolnik, amfiteatr, gladiator, termy, łacina, prawo rzymskie, monoteizm, Biblia i chrześcijaństwo; wskazuje Rzym i obszar Imperium Rzymskiego na mapie.
Dostateczna	Uczeń wyjaśnia podstawowe zasady republiki i cesarstwa, zna wybrane postacie i daty z dziejów Rzymu, wymienia grupy społeczne, opisuje sposoby wykorzystywania pracy niewolników oraz najważniejsze osiągnięcia cywilizacji rzymskiej.
Dobra	Uczeń omawia organizację armii rzymskiej, przyczyny powstania imperium, pozycję obywateli, kobiet, dzieci i niewolników, opisuje rozrywki, termy, architekturę i znaczenie prawa rzymskiego oraz początki chrześcijaństwa.
Bardzo dobra	Uczeń przedstawia okoliczności upadku republiki i powstania cesarstwa, wyjaśnia przyczyny prześladowań chrześcijan, znaczenie uznania chrześcijaństwa za religię panującą oraz wpływ Rzymu na współczesną Europę.
Celująca	Uczeń porównuje demokrację ateńską i republikę rzymską, wskazuje podobieństwa i różnice między starożytnym a współczesnym państwem,

	analizuje teksty źródłowe i ilustracje oraz samodzielnie ocenia dziedzictwo cywilizacji rzymskiej.
--	--

7. Dostosowania wymagań edukacyjnych

- wydłużenie czasu pracy na sprawdzianach, kartkówkach i zadaniach pisemnych;
- ograniczenie liczby zadań lub podział dłuższego zadania na krótsze etapy;
- stosowanie prostych, jednoznacznych poleceń oraz upewnianie się, że uczeń je rozumie;
- umożliwienie odpowiedzi ustnej zamiast pisemnej lub odwrotnie, jeśli wynika to z potrzeb ucznia;
- ocenianie przede wszystkim stopnia opanowania treści i wysiłku, a nie wyłącznie poprawności językowej zapisu;
- korzystanie z osi czasu, schematów, map, ilustracji, kart pojęć i słowników;
- zmniejszenie zakresu materiału do pamięciowego opanowania przy zachowaniu wymagań kluczowych;
- wspieranie ucznia pytaniami pomocniczymi, przykładami oraz możliwością pracy w parach lub małych grupach;
- dostosowanie formy notatki, np. notatka z lukami, mapa myśli, tabela, karta pracy;
- uwzględnianie zaleceń zawartych w opinii lub orzeczeniu poradni psychologiczno-pedagogicznej.

8. Formy sprawdzania osiągnięć ucznia

- odpowiedzi ustne i krótkie wypowiedzi historyczne;
- kartkówki i sprawdziany po działach;
- praca z tekstem źródłowym, mapą, ilustracją, osią czasu i infografiką;
- karty pracy i ćwiczenia utrwalające;
- projekty indywidualne i grupowe, w tym działania dotyczące historii rodzinnej, lokalnej i regionalnej;
- aktywność na lekcji, współpraca w grupie, przygotowanie do zajęć;
- prowadzenie zeszytu przedmiotowego